

Motion till riksdagen 2024/25:1078

av **Marléne Lund Kopparklint (M)**

Uppföljning av riskbedömningar i vårdsnadsmål och utvärdering av barnkonventionens införande

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att särskilt följa upp domstolarnas riskbedömningar i vårdnadsmål och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utvärdera införandet av barnkonventionen i svensk lagstiftning skyndsamt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att informera om barns ansvar och skyldigheter, inte bara deras rättigheter, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den 1 januari 2020 blev barnkonventionen en del av svensk lag, ett viktigt steg för att säkerställa ett barnrättsbaserat synsätt inom all offentlig verksamhet. Regeringen har betonat att ”barnets rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser i mål och ärenden som rör barn”. Trots detta kvarstår allvarliga problem i hur domstolar hanterar vårdnadsmål, särskilt när det finns misstankar om våld i hemmet.

En granskning av Ekot (Sveriges Radio den 24 augusti 2020) visade att majoriteten av de 144 vårdnadsdomar som avgjordes under en viss period 2019 inte tog hänsyn till tidigare våld i familjen, trots att lagstiftningen kräver att domstolen gör en riskbedömning. Enligt granskningen fanns uppgifter om våld, hot eller övergrepp i 133 av de granskade fallen, men endast i 36 av dessa fall gjordes en riskbedömning. Detta är helt oacceptabelt.

Tidigare har justitie- och migrationsministern hänvisat till 2014 års vårdnadsutredning, som föreslog flera åtgärder för att stärka barnrättsperspektivet i mål om vårdnad, boende och umgänge. Även om det är positivt att denna utredning har lett till lagförändringar, är det nu avgörande att regeringen följer upp hur dessa tillämpas i praktiken. Det är nödvändigt att säkerställa att domstolarna gör riskbedömningar i enlighet med lagen, för att skydda barnets bästa.

Utöver uppföljningen av domstolarnas hantering av vårdnads mål är det också viktigt att utvärdera vilken effekt införandet av barnkonventionen som lag har haft. Trots regeringens vägledning finns kritik mot att konventionen är otydlig och svårtolkad, särskilt i beslut som rör barns rättigheter och socialtjänstens arbete. En utvärdering av hur barnkonventionen tillämpas i praktiken bör därför göras senast i januari 2023 för att identifiera eventuella brister och förbättringsmöjligheter.

Samtidigt som vi diskuterar barns rättigheter, är det viktigt att vi också lyfter fram deras ansvar. Liksom med allemansrätten, där många fokuserar på friheterna men glömmer skyldigheterna, måste vi betona att barn och unga också har ansvar och skyldigheter i samhället. Finland har valt ett intressant grepp genom att på sin informationssida "Leva i Finland" tydligt informera om både rättigheter och skyldigheter för barn och unga. Detta är något som Sverige också borde överväga att införa, för att stärka barns ansvarstagande och medvetenhet om sin roll i samhället.

Med tanke på ovanstående är det av stor vikt att riksdagen uppmanar regeringen att vidta åtgärder för att säkerställa att barnens rättigheter och säkerhet alltid sätts i främsta rummet. Riksdagsledamoten Betty Malmberg och undertecknad motionerade om detta riksmötet 2021/22 men eftersom frågan är högaktuell väcker jag den igen.

Marléne Lund Kopparklint (M)